

*Скробот А. І.,
Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ*

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ

У статті розглядаються особливості комунікативно-прагматичної стратегії Інтернет-комунікації.

Ключові слова: комунікація, Інтернет, стратегія.

В статье рассматриваются особенности коммуникативно-прагматической стратегии Интернет-коммуникации.

Ключевые слова: коммуникация, Интернет, стратегия.

The article focuses on the peculiarities of the communicative and pragmatic strategy of the Internet communication.

Key words: communication, Internet, strategy.

Виникнення Інтернету наприкінці 60-тих років як ще одного комунікативного каналу передачі даних, а потім як засобу масової комунікації в ХХІ столітті призвело до появи не тільки глобального інформаційного середовища, але й особливих віртуальних світів, мережевих співтовариств і блогів, мережевої культури й мови, що обслуговують цей сегмент соціальної реальності. Цей новий світ Інтернету став масштабним, різноманітним, цікавим і непередбаченим у своєму розвитку й впливі.

Метою дослідження є встановлення закономірностей і особливостей комунікативно-прагматичної стратегії Інтернет-комунікації. Досягнення цієї мети передбачає виконання низки завдань:

1. Встановити конститутивні характеристики Інтернет-комунікації.
2. Визначити співвідношення усної і письмової мови в Інтернеті.
3. Дослідити комунікативні стратегії і тактики комунікативної поведінки суб'єктів у Мережі.

Об'єктом дослідження є комунікативно-прагматичний аспект Інтернет-комунікації і засоби її реалізації.

Предмет дослідження – комунікативно-прагматичні характеристики Інтернет-комунікації.

Актуальність дослідження полягає в комунікативно-прагматичній інтерпретації Інтернет-комунікації як інтерактивної міжособистісної комунікації, яка дає змогу визначити комунікативний потенціал мови, функціональну динамічність всіх мовних рівнів, що дозволяє віднести мову Інтернету до особливого типу.

Вивчення проблем Інтернет-комунікації становить інтерес не тільки для соціальної філософії й психології, але й лінгвістики (зокрема, для соціолінгвістики, лінгвістики тексту), тому три цих напрямки найчастіше користуються досягненнями один одного для більш об'єктивної оцінки процесів, що відбуваються у віртуальному просторі. На думку О.Д. Агапова, у соціальному плані Інтернет являє собою складну структуровану комунікативну систему, область суспільної свідомості й діяльності людини, що забезпечена технологічним проривом другої половини ХХ ст. Інтернет – це дзеркало сучасної цивілізації, її інформаційне відбиття, прообраз нового типу різноманітних суспільних відносин [1].

У зв'язку з інтенсивним впровадженням у життя суспільства комп'ютера та Інтернету формується особливий вид дискурсу – Інтернет-дискурс; своєю сферою поширення – електронна, глобальна, інтерактивна.

Інтернет-дискурс надає можливостей для глибоких лінгвістичних досліджень, адже на сьогоднішній день саме спілкування в Інтернеті накладає найбільший відбиток на процеси, що відбуваються в мові.

З позицій соціолінгвістичного підходу ми можемо говорити про Інтернет-дискурс як про лінгвістичну категорію, що поєднує в собі ознаки дискурсу особистісно– та статусно-орієнтованого незалежно від того, чи йде мова про спілкування в ICQ, веб-чатах, веденні Інтернет-щоденників або про тематичні форуми й мережеві конференції.

За словами Е.Н. Галичкіної, Інтернет-дискурс, являючи собою багатожанровий функціональний різновид публічної монологічної й діалогічної мови, характеризується цілим рядом специфічних комунікативних засобів. Своєрідність мовного спілкування учасників Інтернет-комунікації полягає не тільки у використанні професіоналізмів, але й у комбінації лексичних одиниць, що відносяться до різних стилів і реєстрів, утворених відповідно до прагматичних установок і цілей спілкування в Мережі [2, с.15].

Хронотоп Інтернет-дискурсу обмежений технічними можливостями (наявністю або відсутністю комп'ютера й виходу в Інтернет) і людським фактором (наявністю або відсутністю співрозмовника в "онлайн"). Однак, будучи штучно створеним комунікативним середовищем, Інтернет-дискурс є, по суті, умовним і не має тимчасових і просторових меж. Завдяки таким своїм властивостям в мережі Інтернет з'являється можливість для спілкування двох і більше співрозмовників у єдиний момент часу з будь-яких куточків світу, що викликає "розмивання" державних, національних, економічних, політичних і культурних кордонів. Віртуальний простір Інтернету, таким чином, реорганізується й з'являється у вигляді таких мережевих утворень, як чати, форуми, блоги й т.д.

Стратегії Інтернет-дискурсу визначаються його цілями й реалізуються в жанрах. Основними цілями Інтернет-дискурсу є 1) реалізація оперативного рішення актуальних питань; 2) пошук необхідної інформації; 3) розмаїтість дозвілля. Виходячи із цього, в рамках Інтернет-дискурсу ми виділяємо організуючу комунікативну стратегію, стратегію соціалізації й стратегію карнавалізації.

Умовна, знакова форма Інтернет-дискурсу обумовлює введення в його структуру елементів мовної гри. Активно використовуючи різноманітні мовні засоби, комуніканти прагнуть до акцентування уваги інших

учасників мовного спілкування на висловленні шляхом посилення його виразності або створення комічного ефекту.

Стратегія соціалізації Інтернет-дискурсу виражається в прагненні співрозмовників брати активну участь в обговоренні актуальних тем і обмінюватися власним практичним досвідом. Це дає поштовх для створення різних тематичних форумів, мережевих співтовариств, що поєднують учасників Інтернет-дискурсу за схожими інтересами.

Дослідження особливостей Інтернет-дискурсу відповідає загальній установці сучасної лінгвістики на антропоцентричність, на необхідність не тільки виявляти своєрідність мовних особливостей лексики, але й пояснювати соціальні й прагматичні фактори використання специфічної лексики в процесі комунікації за допомогою Інтернету.

Початок бурхливому розвитку інформаційних технологій та їхньому імпорту в інші країни було покладено в англomовній країні, США, що забезпечило особливу роль англійській мові як комунікативного стандарту Інтернет-дискурсу. З експансією комп'ютера та Інтернету інші мови запозичили слова з англійської мови для виражень нових понять.

Мова Інтернету сполучає в собі ознаки письмового й усного мовлення, а також має власні властивості, опосередковані комп'ютерним спілкуванням.

Наразі вчені пропонують назвати даний вид дискурсу усно-письмовим [3, с. 45]. Основною формою існування комунікації в Інтернеті є письмова форма, але всі канони письмової мови тут повсюдно порушуються, тому що спілкування носить неформальний характер.

Є ще ряд особливостей, які відрізняють мову Інтернету від письмової мови. Письмова мова завжди ретельно продумана, організована, перевірена й виправлена, ясна. Зважаючи на це, до письмової мови ближче всього Всесвітня павутина, менше всього до неї відносяться чати й віртуальні світи. Що ж стосується електронних листів, тут ситуація двояка. Деякі люди відправляють повідомлення без перевірки, не турбуючись про помилки, наприклад, в правописі, інші ж, навпаки, уважно перевіряють свої послання, навіть уважніше, ніж звичайні листи, щоб уникнути помилок. Мова Інтернету близька до традиційного листа тим, що в ній відсутні позамовні елементи, хоча текст веб-сторінки містить візуальні елементи такі, як фотографії, карти, діаграми, анімації, які допомагають краще зрозуміти текст.

Мова Інтернету, сполучаючи в собі ознаки усної й письмової форми мови, відрізняється від них. Д. Крістал охарактеризував сутність цього виду комунікації оригінальною формулою: "усна форма мови + письмова форма мови + ознаки, опосередковані комп'ютером" [3, с. 33]. Електронні тексти виявляють динамічність, постійну мінливість мовної картини світу, трансакцію національних картин світу. Вони мають яскраво виражений презентативний характер, корелятивну структурованість, насиченість різнорідними зв'язками. Мовні жанри, що існують в реальній дійсності, зазнають в Інтернет-дискурсі різних модифікацій, роблять мову Інтернету справжнім третім засобом спілкування.

Специфіка Інтернет-дискурсу виражена в її структурно-функціональній парадигмі і фонетико-графічній організації, словотворчому, лексико-семантичному, морфологічному рівнях та синтаксисі.

Найбільш яскравою індивідуальністю відрізняються лексичні властивості Інтернет-дискурсу, що проявляється як у наборі лексичних одиниць, так і в їхньому співвідношенні й функціонуванні. У мові формується особлива лексична підсистема, що має власні мовні особливості та особливі соціокультурні характеристики. Використання знайомої лексики створює ефект невимушеності, конфіденційності, допомагає встановити контакт із масовою аудиторією, зробити складні технічні поняття ближче користувачеві. Інтернет-дискурс має власні жанри, у яких реалізує як загальні, так й індивідуальні властивості, характерні для даного типу дискурсу.

Таким чином, Інтернет-дискурс являє собою процес створення тексту у сукупності із прагматичними, соціокультурними, психологічними факторами, який презентує цілеспрямовану соціальну дію, що включає взаємодію людей і механізми їхньої свідомості – когнітивні процеси [4, 26-36].

Література:

1. Агапов О. Д. Виртуальность как проблема социальной философии / О. Д. Агапов // [Електронний ресурс] URL: <http://z3950.ksu.ru/phil/0-737566/026-029.pdf>
2. Галичкина Е. Н. Специфика компьютерного дискурса на английском и русском языках (на материале жанра компьютерных конференций): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.20 / Галичкина Елена Николаевна. – Волгоград, 2001. – 21 с.
3. Crystal, D. Language and the Internet / D. Crystal. – Cambridge, 2nd edition, 2006. – 318 p.
4. Herring, S., Slouching toward the ordinary: Current trends in Computer-Mediated communication / S. Herring // New Media and Society. – London : Sage Publications, 2004.
5. Електронний ресурс : <http://nms.sagepub.com/content/6/1/26.extract>